

Γ΄: ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ

Στο πλαίσιο διαμόρφωσης του Διαθεματικού Ενιαίου Πλαισίου Προγραμμάτων Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ.) εντάσσεται και η καινοτομία, της «Ευέλικτης Ζώνης». Η Ευέλικτη Ζώνη στο Νηπιαγωγείο, το Δημοτικό και το Γυμνάσιο έχει ιδιαίτερη παιδαγωγική σημασία, όπως αναλύεται στην εισαγωγή του Γενικού Μέρους (1^{ος} τόμος) καθώς, πέραν των άλλων, μπορεί να λειτουργήσει και σαν «φίλτρο διαχωρισμού» των ποικίλων καινοτόμων εκπαιδευτικών προγραμμάτων προκειμένου να επιλέγονται ανάλογα με την επιτυχία τους ορισμένα και να αποτελούν στη συνέχεια συστατικό στοιχείο της Ευέλικτης Ζώνης. Με τον τρόπο αυτό ουσιαστικοποιείται περισσότερο η πιλοτική διαδικασία αποκτώντας συγκεκριμένο στόχο, ενώ αποφορτίζεται η αοριστία της τύχης επιτυχών καινοτόμων προγραμμάτων, καθώς δεν είναι εύκολο να εντάσσονται στο ήδη ασφυκτικό ωρολόγιο πρόγραμμα. Μια τέτοια κατάσταση όπως διαμορφώνεται από τη δυναμική της Ευέλικτης Ζώνης συμβάλλει και στη συνεχή ανανέωση, προσαρμογή και εμπλουτισμό της διδακτικής πράξης με επίκαιρα, σύγχρονα και αποτελεσματικά παιδαγωγικά βήματα. Η Ευέλικτη Ζώνη είναι επίσης το επίπεδο εκείνο στο οποίο προβάλλεται καθαρά η διαθεματική προσέγγιση της γνώσης και λειτουργεί συμπληρωματικά με το Δ.Ε.Π.Π.Σ. ουσιαστικοποιώντας τη διαθεματικότητα σ' ένα προχωρημένο βαθμό.

Η ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ ΣΤΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ

Η σημερινή κοινωνικο - οικονομική πραγματικότητα διαμορφώνει ένα νέο πλαίσιο λειτουργίας του Νηπιαγωγείου και προβάλλει την ανάγκη για ποιοτική εκπαίδευση και ανάπτυξη συμμετοχικών μεθόδων διδασκαλίας. Απώτερος στόχος είναι η καλλιέργεια των ικανοτήτων και δεξιοτήτων των μαθητών προκειμένου να προετοιμαστούν έγκαιρα για να αντιμετωπίσουν την "κοινωνία της πληροφορίας και της γνώσης" στην οποία θα ζήσουν.

Για να επιτευχθεί μια πρώιμη εκπαιδευτική παρέμβαση ώστε να ανταποκριθεί το Νηπιαγωγείο στη νέα αποστολή του προτείνεται η εισαγωγή των σχεδίων εργασίας στο νηπιαγωγείο. Τα σχέδια εργασίας εμπλέκουν τους μαθητές σε μια σχεδιασμένη δράση, που αφορά γεγονότα ή φαινόμενα του άμεσου περιβάλλοντος. Με τα σχέδια εργασίας επιτυγχάνεται η μάθηση μέσα από δραστηριότητες που έχουν συγκεκριμένο σκοπό και διερευνητικό χαρακτήρα. Αναπτύσσεται ποικιλία νοητικών και κοινωνικών δεξιοτήτων, που συμπληρώνουν τις βασικές δεξιότητες οι οποίες αποκτώνται μέσα από το επίσημο πρόγραμμα δραστηριοτήτων.

ΚΑΘΙΕΡΩΣΗ ΕΥΕΛΙΚΤΗΣ ΖΩΝΗΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Από την Ευρωπαϊκή και διεθνή εμπειρία αναφορικά με το σχεδιασμό εκπαιδευτικών προγραμμάτων καταγράφονται διαφοροποιήσεις στις οργανωτικές και διδακτικές πρακτικές. Έρευνες σε διάφορες χώρες τονίζουν τη σημαντική συμβολή του χρόνου των διαλειμμάτων στη διαδικασία κοινωνικοποίησης των μαθητών. Επιπλέον δίνεται έμφαση στην καλλιέργεια πρωτοβουλιακής, συνεργατικής και διαθεματικής προσέγγισης της γνώσης αλλά και στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, της συλλογικής προσπάθειας και της βιωματικής δράσης.

Στο πλαίσιο της (πιλοτικής) εφαρμογής της Ευέλικτης Ζώνης το σχολικό ωράριο κατανέμεται σε τρεις διδακτικές περιόδους με έναρξη μαθημάτων στις 08:10 και λήξη στις 13:30 και την ύπαρξη δύο διαλειμμάτων διάρκειας 25' το καθένα. Εάν οι ιδιαίτερες συνθήκες λειτουργίας της σχολικής μονάδας παρεμποδίζουν την εφαρμογή της τρίτης διδακτικής περιόδου, αυτή μπορεί να διασπάζεται σε δύο σαρανταπεντάλεπτα με ενδιάμεσο δεκάλεπτο διάλειμμα και με ανάλογη μείωση του πρώτου και δεύτερου διαλείμματος. Τα ανωτέρω παρουσιάζονται σχηματικά στον πίνακα που ακολουθεί.

Ωρολόγιο Πρόγραμμα

1η διδακτική περίοδος (90' λεπτά)	08:10* - 09:40
1ο διάλειμμα (25' λεπτά)	09:40 – 10:05
2η διδακτική περίοδος (90' λεπτά)	10:05 – 11:35
2ο διάλειμμα (25' λεπτά)	11:35 – 12:00
3η διδακτική περίοδος (90' λεπτά)	12:00 – 13:30

* Η ώρα έναρξης των μαθημάτων μπορεί να τροποποιείται ανάλογα με τις τοπικές συνθήκες με απόφαση του Περιφερειακού Υπηρεσιακού Συμβουλίου.

Η εβδομαδιαία κατανομή του χρόνου ανά διδακτικό αντικείμενο και κατά τάξη σε όλους τους τύπους σχολείων παρουσιάζεται στους παρακάτω πίνακες:

Κατανομή του χρόνου ανά διδακτικό αντικείμενο και τάξη στο 6/θέσιο δημοτικό σχολείο

Α/Α	ΜΑΘΗΜΑΤΑ	ΤΑΞΕΙΣ					
		Α	Β	Γ	Δ	Ε	ΣΤ
1.	ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ	-	-	2	2	2	2
2.	ΓΛΩΣΣΑ	9	9	8	8	7	7
3.	ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ	4	4	4	4	4	4

4.	ΙΣΤΟΡΙΑ	-	-	2	2	2	2
5.	ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ.	3	3	3	3	-	-
6.	ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ	-	-	-	-	2	2
7.	ΦΥΣΙΚΑ	-	-	-	-	3	3
8.	ΚΟΙΝ.&ΠΟΛ. ΑΓΩΓΗ	-	-	-	-	1	1
9.	ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ **	3	3	3	3	2	2
10.	ΦΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ	2	2	2	2	2	2
11.	ΑΓΓΛΙΚΑ	-	-	-	3	3	3
12.	Ευέλικτη ζώνη διαθεματικών & δημιουργικών δραστηριοτήτων	4	4	3	3	2	2
	ΣΥΝΟΛΟ	25	25	27	30	30	30

** Οι ώρες της Αισθητικής Αγωγής στις τάξεις Γ', Δ', Ε' και ΣΤ' κατανέμονται ως εξής: μία ώρα Μουσικής και οι άλλες για τα υπόλοιπα αντικείμενα της Αισθητικής Αγωγής .

Κατανομή του χρόνου ανά διδακτικό αντικείμενο και τάξη στο 5/θ δημοτικό σχολείο

Α/Α	Μαθήματα	Α'	Β'	Τμήμα συνδιδασκαλίας Γ' - Δ'				Ε'	ΣΤ'
				Γ'	Δ'	Συνδιδ. Γ' - Δ'	Σύνολο Ωρών Γ' - Δ'		
1.	Θρησκευτικά	-	-	-	-	2/2	1	2	2
2.	Γλώσσα	9	9	-	-	8	8	7	7
3.	Μαθηματικά	4	4	3	3	-	6	4	4
4.	Ιστορία	-	-	-	-	2	2	2	2
5.	Μελέτη Περιβάλλοντος	3	3	-	-	3	3	-	-
6.	Γεωγραφία	-	-	-	-	-	-	2	2
7.	Φυσικά	-	-	-	-	-	-	3	3
8.	Κοινων. Πολ. Αγωγή	-	-	-	-	-	-	1	1
9.	Αισθ. Αγωγή	3	3	-	-	3/2	3/2	3/2	3/2
10.	Φυσ. Αγωγή	2	2	-	-	2	2	2	2
11.	Αγγλικά	-	-	-	3	-	3	3	3
12.	Ευέλικτη ζώνη	4/2	4/2	-	-	3/2	3/2	3/2	3/2
	ΣΥΝΟΛΟ	23	23	3	6	19	28	29	29

Κατανομή του χρόνου ανά διδακτικό αντικείμενο και τάξη στο 4/θ δημοτικό σχολείο

Α/Α	Μαθήματα	Α'	Β'	Τμήμα συνδιδασκαλίας Γ' - Δ'				Τμήμα συνδιδασκαλίας Ε' - ΣΤ'			
				Γ'	Δ'	Συνδιδ. Γ' - Δ'	Σύνολο ωρών	Ε'	ΣΤ'	Συνδιδ. Ε' - ΣΤ'	Σύνολο ωρών
1.	Θρησκευτικά	-	-	-	-	2/2	1	-	-	2/2	1
2.	Γλώσσα	9	9	-	-	8	8	-	-	7	7
3.	Μαθηματικά	4	4	3	3	-	6	3 ½	3 ½	-	7
4.	Ιστορία	-	-	-	-	2	2	-	-	2	2
5.	Μελέτη Περ.	3	3	-	-	3	3	-	-	-	-
6.	Γεωγραφία	-	-	-	-	-	-	-	-	2/2	1
7.	Φυσικά	-	-	-	-	-	-	-	-	3	3
8.	Κοιν Πολ. Αγωγή	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
9.	Αισθ. Αγωγή	3	3	-	-	3/2	3/2	-	-	3/2	3/2
10.	Φυσική Αγωγή	2	2	-	-	2	2	-	-	2	2
11.	Αγγλικά	-	-	-	3	-	3	3/2	3/2	-	3
12.	Ευέλικτη ζώνη	4/2	4/2	-	-	3/2	3/2	-	-	3/2	3/2
	ΣΥΝΟΛΟ	23	23	3	6	19	28	5	5	20	30

Κατανομή του χρόνου ανά διδακτικό αντικείμενο και τάξη στο 3/θ δημοτικό σχολείο

Α/Α	Μαθήματα	Τάξεις Α' και Β'				Τάξεις Γ' και Δ'				Τάξεις Ε' και ΣΤ'			
		Α'	Β'	Συν/λία	Σύν. Ωρών	Γ'	Δ'	Συν/λία	Σύνολο ωρών	Ε	ΣΤ	Συν/λία	Σύν. ωρών
1.	Θρησκευτικά	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	2	2
2.	Γλώσσα	7	7	-	14	-	-	8	8	-	-	7	7

3.	Μαθηματικά	3/2	3/2	-	3	3	3	-	6	3	3	-	6
4.	Ιστορία	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	2	2
5.	Μελ. Περιβ.	3/2	3/2	-	3	-	-	3	3	-	-	-	-
6.	Γεωγραφία	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2/2	1
7.	Φυσικά	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	3
8.	Κοιν.Πολ. Αγωγή	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
9.	Αισθητ. Αγωγή	-	-	3/2	3/2	-	-	4/2	2	-	-	3/2	3/2
10.	Φυσική Αγωγή	-	-	2/2	1	-	-	2	2	-	-	2	2
11.	Ευέλικτη ζώνη	-	-	5/2	5/2	-	-	4/2	4/2	-	-	3/2	3/2
ΣΥΝΟΛΟ		10	10	5	25	3	3	21	27	3	3	21	27

Κατανομή του χρόνου ανά διδακτικό αντικείμενο και τάξη στο 2/θ δημοτικό σχολείο

Α/Α	Μαθήματα	1 ^ο τμήμα συνδιδασκαλίας						2 ^ο τμήμα συνδιδασκαλίας					
		Γενική συνδ/α-σκαλία Α', Γ', Δ'	Α'	Τάξεις Γ', Δ'			Σύνωρων 1 τμήματος	Γενική συνδ/λία Β', Ε', ΣΤ'	Β'	Τάξεις Ε', ΣΤ'			Σύνωρων 2 ^{ου} τμήματος
				Γ'	Δ'	Συν/λία Γ', Δ'				Ε'	ΣΤ'	Συν/λία Ε, ΣΤ	
1.	Θρησκευτ.	-	-	-	-	2/2	1	-	-	-	-	2/2	1
2.	Γλώσσα	-	7	-	-	7	14	-	7	-	-	7	14
3.	Μαθηματ.	-	4/2	4/2	4/2	-	6	-	4/2	3/2	3/2	-	5
4.	Ιστορία	-	-	-	-	2/2	1	-	-	-	-	2/2	1
5.	Μελ. Περιβ.	-	3/2	-	-	3/2	3	-	3/2	-	-	-	3/2
6.	Γεωγραφία	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2/2	1
7.	Φυσικά	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3/2	1 ½
8.	Κοιν.Πολ. Αγωγή	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	½	½
9.	Αισθ. Αγωγή	-	½	-	-	1/2	1	-	½	-	-	½	1
10.	Φυσική Αγωγή	2/2	-	-	-	-	1	2/2	-	-	-	-	1
11.	Ευέλικτη ζώνη	-	3/2	-	-	3/2	3	-	3/2	-	-	2/2	5/2
ΣΥΝΟΛΟ		1	12 ½	2	2	12 ½	30	1	12 ½	1 ½	1 ½	14 ½	30

Κατανομή του χρόνου ανά διδακτικό αντικείμενο και τάξη στο 1/θ δημοτικό σχολείο

Α/Α	Μαθήματα	Γενική συνδ/λία Α', Β', Γ', Δ', Ε', ΣΤ'	ΤΑΞΕΙΣ Α' - Β'			ΤΑΞΕΙΣ Γ' - Δ'			ΤΑΞΕΙΣ Ε' - ΣΤ'			Γενική συνδ/λία Γ', Δ', Ε', ΣΤ'	ΣΥΝΟΛΟ
			Α'	Β'	Συνδ/λία Α', Β'	Γ'	Δ'	Συνδ/λία Γ' - Δ'	Ε'	ΣΤ'	Συνδ/λία Ε' - ΣΤ'		
1.	Θρησκευτ.	-	-	-	-	-	-	1/2	-	-	½	-	1
2.	Γλώσσα	-	6/2	6/2	-	-	-	6/2	-	-	6/2	-	12
3.	Μαθηματ.	-	3/2	3/2	-	3/2	3/2	-	3/2	3/2	-	-	9
4.	Ιστορία	-	-	-	-	-	-	1/2	-	-	1/2	-	1
5.	Μελ.Περ.	-	2/2	2/2	-	-	-	2/2	-	-	-	-	3
6.	Γεωγραφία	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1/2	-	½
7.	Φυσικά	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2/2	-	1
8.	Κοιν.Πολ. Αγωγή	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1/2	-	½
9.	Αισθ. Αγωγή	-	-	-	½	-	-	-	-	-	-	1/2	1
10.	Φυσική Αγωγή	2/2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
11.	Ευέλικτη Ζώνη *	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ΣΥΝΟΛΟ		1	11/2	11/2	½	3/2	3/2	5	3/2	3/2	6	½	30

* Ο δάσκαλος επιλέγει τα τμήματα και το χρόνο για την εφαρμογή των διαθεματικών και δημιουργικών δραστηριοτήτων της Ευέλικτης Ζώνης.

Η «Ευέλικτη Ζώνη» στο Δημοτικό Σχολείο μπορεί να ενταχθεί, κατά την κρίση του Συλλόγου Διδασκόντων, στη δεύτερη ή στην τρίτη διδακτική περίοδο, κατά προτίμηση ανά δίωρο (όπου είναι εφικτό). Για παιδαγωγικούς και λειτουργικούς λόγους την ευθύνη της Ευέλικτης Ζώνης αναλαμβάνει ο δάσκαλος της τάξης, ο οποίος προγραμματίζει ανά τρίμηνο σε συνεργασία με το σύλλογο διδασκόντων (θα μπορούσε να ζητηθεί και η γνώμη μελών του Σχολικού

Συμβουλίου) τις δραστηριότητες της Ευέλικτης Ζώνης και τις υποβάλλει για έγκριση στον αρμόδιο σχολικό σύμβουλο. Όσον αφορά τα σχολεία Ειδικής Αγωγής τόσο η επιλογή τους όσο και η έγκριση του προγραμματισμού και οι απαραίτητες προσαρμογές στην υλοποίηση του προγράμματος θα γίνονται από τους Σχολικούς Συμβούλους γενικής και ειδικής αγωγής σε συνεργασία με το Τμήμα Ειδικής Αγωγής του Π.Ι. Στο τέλος κάθε τριμήνου και μετά από ανατροφοδοτική ανασκόπηση επαναπροσδιορίζονται οι αρχές, τα περιεχόμενα, οι ρόλοι και οι σκοποί που τέθηκαν στον αρχικό προγραμματισμό. Ο χρόνος που διατίθεται για τη ζώνη αυτή – στην οποία εντάσσεται εμφατικά και η Αισθητική Αγωγή – αξιοποιείται με την εκτέλεση συλλογικών, συνθετικών εργασιών και διαθεματικών δραστηριοτήτων από ένα ευρύ φάσμα θεματικών περιοχών, όπως αναλυτικά φαίνεται στον παρακάτω πίνακα.

Ευέλικτη ζώνη - Ενδεικτικές θεματικές περιοχές για το δημοτικό σχολείο

Θέματα Αγωγής Υγείας
Αθλοπαιδιές
Θέματα Κυκλοφοριακής Αγωγής
Θέματα Αγωγής του καταναλωτή
Θέματα Περιβάλλοντος (κοινωνικού και φυσικού) – Γνωριμία με το τοπικό περιβάλλον
Τεχνολογία
Παιχνίδια με την αριθμητική
Χρήση των ΜΜΕ
Διαχείριση της πληροφορίας
Πολιτισμός – Διαπολιτισμική επικοινωνία και αλληλεπίδραση
Δραστηριότητες με τη χρήση του Ευρώ
Θέματα Ολυμπιακής Παιδείας
Ισότητα των δύο φύλων - Άλλα σύγχρονα θέματα– Θεματικές ενότητες από το Πολυθεματικό βιβλίο
Εικαστικά – Συλλογική δραστηριότητα και έκφραση
Λογοτεχνία
Συμμετοχή και Παρέμβαση σε σχολικά και εξωσχολικά δρώμενα – Εκδηλώσεις.
Οι φυσικές επιστήμες στην καθημερινή ζωή.
Ώρα βιβλιοθήκης για ελεύθερη ανάγνωση (φιλιαναγνωσία).
Δραστηριότητες ομίλων ενδιαφερόντων και μαθητικών συνεταιρισμών.

Η καινοτομία της Ευέλικτης Ζώνης υποστηρίζεται και από το Πολυθεματικό βιβλίο-φάκελο, το οποίο περιέχει κείμενα που έχουν συγγραφεί από προσωπικότητες της ελληνικής κοινωνίας. Τα θέματα του εν λόγω βιβλίου μπορούν να χρησιμοποιηθούν για επεξεργασία και συζήτηση με τους μαθητές της ΣΤ΄ τάξης Δημοτικού, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι ο εκπαιδευτικός δεν μπορεί να χρησιμοποιήσει τα εν λόγω κείμενα και σε άλλες μικρότερες τάξεις. Η Ευέλικτη ζώνη επίσης υποστηρίζεται από οδηγίες προς τους εκπαιδευτικούς του Δημοτικού Σχολείου με κεντρικό θέμα τα σχέδια εργασίας, στις οποίες υπάρχουν παραδείγματα που αναφέρονται στο Πολυθεματικό βιβλίο του Δημοτικού και στο διαθεματικό υλικό που έχει ήδη σταλεί στα σχολεία. Είναι αυτονόητο ότι ο εκπαιδευτικός μπορεί κατά την κρίση του να χρησιμοποιήσει και άλλο κατάλληλο εκπαιδευτικό υλικό για τα σχέδια εργασίας. Και τούτο γιατί ο σκοπός της Ευέλικτης Ζώνης, που είναι να "ενιαιοποιήσει" τη σχολική γνώση με τα ενδιαφέροντα των μαθητών και με τις καταστάσεις ζωής, οδηγεί σε μια «ανοιχτή» θεματική.

Οι επιλογές ωστόσο των δασκάλων και μαθητών θα πρέπει να καλύπτουν ισόρροπα το σύνολο των προαναφερθεισών ενδεικτικών θεματικών περιοχών και του διδακτικού υλικού που έχει αποσταλεί στα σχολεία (για την Ευέλικτη Ζώνη) και να επιδιώκεται ο εμπλουτισμός και η ποικιλία των υπό προσέγγιση θεμάτων. Ο αφαιρούμενος χρόνος από ορισμένα μαθήματα θα αξιοποιηθεί στην Ευέλικτη Ζώνη προς όφελος των μαθημάτων μέσα από ανάλογες δραστηριότητες και όχι από συμπληρωματική διδασκαλία. Όσον αφορά το χρόνο που εξασφαλίζεται από τον καθιερωθέντα εξορθολογισμό της διδακτέας ύλης, θα πρέπει να αξιοποιηθεί από τους εκπαιδευτικούς με δημιουργικές δραστηριότητες, βαθύτερη επικοινωνία και διάλογο με τους μαθητές σε ένα άνετο μαθησιακό περιβάλλον, ώστε να αξιοποιείται καλύτερα η αφομοίωση της γνώσης.

Διευκρινίζεται ότι οι αναφερόμενες στο σχετικό πίνακα θεματικές περιοχές που ενδείκνυνται για διαθεματικές δραστηριότητες δεν αποτελούν επιπλέον μαθήματα, αλλά συνδέονται με ενότητες των βασικών μαθημάτων της κάθε τάξης, αναβαθμίζοντας έτσι τα υπάρχοντα γνωστικά αντικείμενα. Η αποδέσμευση της διδασκαλίας στην Ευέλικτη Ζώνη από "παραδοσιακές" διαδικασίες αξιολόγησης δυνητικά - και με την ανάλογη προετοιμασία- βελτιώνει τη διδακτική πράξη και ανακουφίζει τους μαθητές, οι οποίοι δεν πρέπει να εξετάζονται, αλλά αντίθετα να ενθαρρύνονται να συμμετέχουν στις δραστηριότητες αυτές.

Σ' αυτό το πλαίσιο ο δάσκαλος έχει τη διακριτική ευχέρεια να λαμβάνει υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες της τάξης του (επίπεδο μαθητών – ενδιαφέροντα, αξιοποίηση δυνατοτήτων μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες) και να κάνει τις επιλογές του εκσυγχρονίζοντας και επικαιροποιώντας το περιεχόμενο και τη μεθοδολογία της διδασκαλίας του. Οι μαθητές αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες, αυτενεργούν, μαθαίνουν πώς να μαθαίνουν, πώς να συνεργάζονται και να επικοινωνούν αποτελεσματικά με το περιβάλλον και τελικά διαμορφώνουν θετική στάση απέναντι στη μάθηση και στο σχολείο.

Απώτερος στόχος της Ευέλικτης Ζώνης είναι η παιδαγωγική και διδακτική αυτονομία των εκπαιδευτικών υπέρ της δραστηριοποίησης των μαθητών, η προαγωγή της συλλογικής προσπάθειας και η μείωση του γνωσιοκεντρικού χαρακτήρα του σημερινού σχολείου. Επιπρόσθετα, η παρεχόμενη με τον τρόπο που προαναφέρθηκε γνώση στην Ευέλικτη Ζώνη θα συμβάλλει στην πιο έγκυρη ενημέρωση των μαθητών για ποικίλα θέματα -που πολλές φορές πραγματεύονται και τα Μ.Μ.Ε. - τα οποία με τον τρόπο τους συμβάλλουν στη διαμόρφωση του παιδαγωγικού περιβάλλοντος. Αυτό το παιδαγωγικό περιβάλλον πρέπει να περιφρουρήσει το σχολείο και να το αναβαθμίσει. Η προτεινόμενη καινοτομία συμβάλλει ουσιαστικά προς αυτήν την κατεύθυνση και θα αναδειχθεί πολύ περισσότερο σε ένα σχολείο «Διευρυμένου Ωραρίου».

Για την εφαρμογή της Ευέλικτης Ζώνης μπορεί να υλοποιηθεί ένα από τα εναλλακτικά σχήματα που παρουσιάζονται παρακάτω, ανάλογα με τον τύπο, τις ιδιαιτερότητες και τις συνθήκες της σχολικής μονάδας.

Σχήμα 1^ο: Αναφέρεται στην πρόταση που έχει αναπτυχθεί προηγουμένως.

Σχήμα 2^ο: Κατανομή διδακτικού χρόνου σε σχολεία διευρυμένου ωραρίου και ολόημερα

Προτείνεται η κατανομή του σχολικού ωραρίου σε τέσσερις διδακτικές περιόδους με έναρξη μαθημάτων στις 08:00 και λήξη στις 15:30 και την ύπαρξη τριών διαλειμμάτων, εκ των οποίων το πρώτο και το τρίτο είναι διάρκειας 20' το καθένα και το δεύτερο είναι διάρκειας 50' διότι σ' αυτό περιλαμβάνεται και το φαγητό των μαθητών. Η πρόταση αυτή σχηματικά παρουσιάζεται στον πίνακα 1 που ακολουθεί:

Ωράριο λειτουργίας του Δημοτικού

➤ 1η διδακτική περίοδος (90' λεπτά)	08:00* - 09:30
1ο διάλειμμα (20' λεπτά)	09:30 - 09:50
➤ 2η διδακτική περίοδος (90' λεπτά)	09:50 - 11:20
2ο διάλειμμα - φαγητό (50' λεπτά)	11:20 - 12:10
➤ 3η διδακτική περίοδος (90' λεπτά)	12:10 - 13:40
3ο διάλειμμα (20' λεπτά)	13:40 - 14:00
➤ 4η διδακτική περίοδος (90' λεπτά)	14:00 - 15:30

* Η ώρα έναρξης των μαθημάτων μπορεί να τροποποιείται ανάλογα με τις τοπικές συνθήκες μετά από σχετική απόφαση του Περιφερειακού Υπηρεσιακού Συμβουλίου.

Η εβδομαδιαία κατανομή του χρόνου ανά διδακτικό αντικείμενο και κατά τάξη στο εξαθέσιο δημοτικό σχολείο παρουσιάζεται στον πίνακα που ακολουθεί:

Κατανομή του χρόνου ανά διδακτικό αντικείμενο και τάξη στο 6/θέσιο δημοτικό σχολείο

Α/Α	ΜΑΘΗΜΑΤΑ	ΤΑΞΕΙΣ					
		Α	Β	Γ	Δ	Ε	ΣΤ
1.	ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ	-	-	2	2	2	2
2.	ΓΛΩΣΣΑ	9	9	8	8	8	8
3.	ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ	4	4	4	4	4	4
4.	ΙΣΤΟΡΙΑ	-	-	2	2	2	2
5.	ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛ.	4	4	4	4	-	-
6.	ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ	-	-	-	-	2	2
7.	ΦΥΣΙΚΑ	-	-	-	-	3	3
8.	ΚΟΙΝ.&ΠΟΛ. ΑΓΩΓΗ	-	-	-	-	1	1
9.	ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ **	4	4	4	4	3	3
10.	ΦΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ	2	2	2	2	2	2
11.	ΑΓΓΛΙΚΑ	-	-	-	3	3	3
12.	Ευέλικτη ζώνη διαθεματικών & δημιουργικών δραστηριοτήτων	17	17	14	11	10	10
	ΣΥΝΟΛΟ	40	40	40	40	40	40

** Οι ώρες της Αισθητικής Αγωγής στις τάξεις Γ', Δ', Ε' και ΣΤ' κατανέμονται ως εξής: μία ώρα Μουσικής και οι άλλες για τα υπόλοιπα αντικείμενα της Αισθητικής Αγωγής.

Για τη λειτουργικότητα των διδακτικών περιόδων συνιστάται ορισμένα γνωστικά αντικείμενα να διδάσκονται στην ίδια διδακτική περίοδο. Πιο συγκεκριμένα στις τάξεις Γ' & Δ' η Μελέτη του Περιβάλλοντος με την Ιστορία, στις τάξεις Ε' & ΣΤ'

η Ιστορία με τη Γεωγραφία. Για το μάθημα των Θρησκευτικών φρονούμε ότι ορθότερος είναι ο όρος “Θρησκευτική Αγωγή” και προτείνουμε στις τάξεις Ε΄ & ΣΤ΄ να διδάσκεται στην ίδια διδακτική περίοδο με την Κοινωνική & Πολιτική Αγωγή. Σε ό,τι αφορά τους αλλοθρησκούς μαθητές που φοιτούν στα σχολεία μας, προτείνεται να παρακολουθούν την ώρα της Θρησκευτικής Αγωγής ειδικό πρόγραμμα που θα σχετίζεται με τις γενικότερες ηθικές και κοινωνικές αξίες αλλά και με διαπολιτισμικά θέματα.

Η Ευέλικτη Ζώνη θα μπορούσε να ενταχθεί ίσως και στις τέσσερις διδακτικές περιόδους σύμφωνα με το 2^ο σχήμα. Στις θεματικές της περιοχές περιλαμβάνονται και συλλογικές εργασίες και διαθεματικές δραστηριότητες που θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως προέκταση των βασικών μαθημάτων, χωρίς αυτό βέβαια να σημαίνει πως η Ευέλικτη Ζώνη εξαντλείται σ΄ αυτό και μόνο το είδος των εργασιών. Το μάθημα της Τεχνολογίας Πληροφορίας & Επικοινωνίας προβλέπεται στην Ευέλικτη Ζώνη του 3^{ου} σχήματος που αφορά τα ολοήμερα σχολεία και του διευρυμένου ωραρίου, να καλύπτει δύο (2) ώρες την εβδομάδα σε όλες τις τάξεις ως διδακτικό εργαλείο υποστηρικτικό όλων των μαθημάτων. Επιπρόσθετα, προβλέπονται και δραστηριότητες που στόχο έχουν την ομαλή κοινωνιογλωσσική ένταξη μαθητών με διαφορετικό γλωσσικό και πολιτισμικό υπόβαθρο, αλλά και δραστηριότητες που στοχεύουν στην ουσιαστική στήριξη και υποβοήθηση μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

ΚΑΘΙΕΡΩΣΗ ΤΗΣ ΕΥΕΛΙΚΤΗΣ ΖΩΝΗΣ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ

Η εισαγωγή της Ευέλικτης Ζώνης (δίωρης διάρκειας / εβδομάδα) στο Γυμνάσιο αποσκοπεί στη διαθεματική προσέγγιση της γνώσης μέσα από τη μεθοδολογία των σχεδίων εργασίας (projects) που θα ενεργοποιούν το ενδιαφέρον των μαθητών, θα προωθούν τη συνεργασία και την κριτική σκέψη, θα καλλιεργούν στους μαθητές τις ειδικές γνώσεις, στάσεις και δεξιότητες που απαιτεί η σημερινή ελληνική κοινωνία και θα ενισχύουν κλίσεις, δεξιότητες, ενδιαφέροντα και πρωτοβουλίες των μαθητών. Βασικό χαρακτηριστικό της προσπάθειας αυτής είναι η συμμετοχικότητα και η δημιουργικότητα, με το μαθητή να κατέχει κεντρικό ρόλο σε όλη τη διάρκεια της εφαρμογής και τον καθηγητή σε ρόλο παιδαγωγικό-καθοδηγητικό και με στόχο να προάγει τη συλλογική προσπάθεια.

Στην εν λόγω Ζώνη θα πραγματοποιούνται διαθεματικές δραστηριότητες εντός ή και εκτός του σχολείου, οι οποίες θα βασίζονται στην αρχή της αυτενέργειας και της συμμετοχικής μάθησης. Η επιλογή των θεμάτων θα γίνεται με κριτήριο την εμπλοκή στην επεξεργασία τους όσο το δυνατόν περισσότερο μαθημάτων αλλά και με βάση τις σχέσεις των θεμάτων με την καθημερινότητα. Στόχος είναι να αποκτήσει το σχολείο ενεργό σύνδεση με το οικονομικό, πολιτιστικό, φυσικό και κοινωνικό του περιβάλλον.

Είναι προφανές ότι για τη διεξαγωγή των δραστηριοτήτων αυτών απαιτείται η συνεργασία ανάμεσα στους καθηγητές των μαθημάτων που εμπλέκονται σε κάθε δραστηριότητα. Τα εμπλεκόμενα μαθήματα μπορεί να είναι συγγενή μεταξύ τους (π.χ. γλωσσικά, ιστορία, κοινωνική και πολιτική αγωγή κτλ) ή να ανήκουν σε διαφορετικές μεταξύ τους ομάδες (π.χ. βιολογία, θρησκευτικά κτλ.). Οι διαθεματικές δραστηριότητες θα διεξάγονται με την ευθύνη του καθηγητή που τις εισηγείται, σε συνεργασία με τους καθηγητές των άλλων εμπλεκόμενων μαθημάτων.

Εκπαιδευτικό υλικό που μπορεί να χρησιμοποιείται κατά την «Ευέλικτη Ζώνη» έχει παραχθεί και διανεμηθεί από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, όπως π.χ. το Πολυθεματικό Βιβλίο - Φάκελος, προϊόντα από τα καινοτόμα προγράμματα των Σχολείων Εφαρμογής Πειραματικών Προγραμμάτων Σπουδών (ΣΕΠΠΕ), καθώς και όποιο άλλο εκπαιδευτικό υλικό αξιολογείται και κρίνεται ως κατάλληλο από τα αρμόδια όργανα του Π.Ι.). Όμως, εκτός από το εκπαιδευτικό υλικό που έχει διανεμηθεί, οι διδάσκοντες έχουν τη δυνατότητα να αξιοποιήσουν ή να κατευθύνουν τους μαθητές τους στην αξιοποίηση κάθε “εργαλείου” ή “πηγής πληροφόρησης” που θα κρίνουν ως αξιόλογο. Επίσης η καινοτομία αυτή υποστηρίζεται από οδηγίες προς τους εκπαιδευτικούς του Γυμνασίου με κεντρικό θέμα τα σχέδια εργασίας, στις οποίες θα υπάρχουν παραδείγματα που θα αναφέρονται τόσο στο Πολυθεματικό βιβλίου του Γυμνασίου όσο και στο διαθεματικό υλικό που έχει ήδη σταλεί στα σχολεία.

Ανάλογα με το είδος της δραστηριότητας, οι μαθητές και ο καθηγητής μπορούν να ζητούν τη συνεργασία και τη βοήθεια και άλλων καθηγητών, όπως λ.χ. του καθηγητή της *αισθητικής αγωγής* (προκειμένου για εικαστικά έργα ή αρχιτεκτονικά μνημεία), της *οικονομίας* (κατά τη μελέτη της επίδρασης που άσκησε στην τοπική κοινωνία η παραγωγή της συγκεκριμένης οικονομικής μονάδας) της *φυσικής αγωγής* (για τη μελέτη της ιστορίας αθλητικών χώρων και εγκαταστάσεων, τοπικών χορών κ.ά.), των *φυσικών μαθημάτων* - φυσικής, χημείας, βιολογίας- (για τη μελέτη του φυσικού περιβάλλοντος ή των φυσικών πόρων της περιοχής τους), των *θρησκευτικών* (για τη μελέτη της ιστορίας ενός παλαιού ναού ή μιας τοπικής θρησκευτικής γιορτής), της *λογοτεχνίας* (μελέτη λογοτεχνικών κειμένων, δημοτικών τραγουδιών, παροιμιών, προφορικών παραδόσεων που σχετίζονται με το ερευνώμενο θέμα), της *μουσικής* (που συνοδεύει κάποιο χορό, ένα δημοτικό τραγούδι κτλ.), της *γεωγραφίας* (για τη μελέτη του γεωγραφικού περιβάλλοντος ως παράγοντα της ιστορικής εξέλιξης) και ούτω καθεξής.

Οι μαθητές θα συγκεντρώνουν το υλικό τους, θα το αξιολογούν, θα το ταξινομούν και θα το συσχετίζουν με τα υπόλοιπα “ευρήματά” τους και θα επιλέγουν τον τρόπο της παρουσίασής του (προφορικής, γραπτής ή άλλης) στους συμμαθητές τους ή και στο υπόλοιπο σχολείο. Κατά την επιλογή των θεμάτων και της μεθοδολογίας επεξεργασίας τους θα πρέπει οπωσδήποτε να λαμβάνονται υπόψη και να αξιοποιούνται ανάλογα οι δυνατότητες των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, καθώς και των παιδιών με ιδιαίτερα πολιτισμικά, θρησκευτικά, γλωσσικά και κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά, ώστε να συμμετέχουν ενεργά στην όλη διαδικασία.

Το εύρος των θεμάτων που μπορεί να επιλεγούν σε κάθε στο πλαίσιο της εφαρμογής της Ευέλικτης Ζώνης είναι μεγάλο. Στον παρακάτω πίνακα προτείνονται μερικές ενδεικτικές θεματικές, οι οποίες μπορούν να εμπλουτίζονται από τους διδάσκοντες στα πλαίσια της πρωτοβουλιακής τους δράσης, η οποία αναδεικνύεται πολύ περισσότερο από την καθιέρωση της Ευέλικτης Ζώνης. Εναπόκειται στην ευρηματικότητα και την έμπνευση εκπαιδευτικών και μαθητών να ασχοληθούν με θέματα ενδιαφέροντα και πρωτότυπα που αφορούν την καθημερινή τους ζωή και τον τόπο τους, με

γνώμονα την ισόρροπη χρησιμοποίηση των θεμάτων και του εκπαιδευτικού υλικού που το Π.Ι. προτείνει, ώστε να προωθείται ο εμπλουτισμός και η ποικιλία των υπό επεξεργασία θεμάτων.

Ενδεικτικές θεματικές περιοχές για το Γυμνάσιο

Διαπολιτισμική Επικοινωνία & Αλληλεπίδραση
Ευρωπαϊκή Διάσταση
Εικαστικές δραστηριότητες
Σχολικό θέατρο: Δράμα, Κωμωδία, Παντομίμα, Θεατρικό παιχνίδι, Παιχνίδια ρόλων
Μουσική παιδεία- Δημιουργία μουσικών συνόλων
Τοπική Ιστορία – Μουσειακή παιδεία- Ιστορικοί και αρχαιολογικοί χώροι –Ελληνικός λαϊκός πολιτισμός
Θέματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης- Γνωριμία με το τοπικό περιβάλλον (φυσικό, κοινωνικό, οικονομικό)
Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας- Εξοικείωση των μαθητών με το τεχνητό τεχνολογικό περιβάλλον – Τα Μαθηματικά στην καθημερινή ζωή, στην τέχνη και τον πολιτισμό
Επιστήμη και Καθημερινή ζωή : Εφαρμογές Φυσικών, Κοινωνικών Επιστημών
Θέματα Ολυμπιακής Παιδείας
Άσκηση στη ρητορική τέχνη (προφορικός λόγος, διάλογος, πειθώ με επιχειρήματα, χρήση της γλώσσας του σώματος)
Εξοικείωση με την ελληνική νοηματική γλώσσα
Χρήση ΜΜΕ- Εργαστήριο δημοσιογραφίας
Κοινωνική προσφορά της Εκκλησίας- Συνήθειες της εκκλησιαστικής ζωής, που τείνουν να εκλείψουν
Οικονομική παιδεία: οικονομικά ατόμου, οικονομικά επιχείρησης, διεθνή οικονομικά Ευρώ
Ισότητα των δύο φύλων
Θέματα σωματικής και ψυχικής υγείας – Θέματα πολιτικής προστασίας
Η αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου
Οργάνωση της ζωής, υγιεινή, λειτουργικότητα και αισθητική της κατοικίας, διατροφή - Θέματα Καταναλωτή
Θέματα οδικής ασφάλειας και συμπεριφοράς
Κείμενα από το Πολυθεματικό βιβλίο με τίτλο «Ανιχνεύοντας το σήμερα προετοιμάζουμε το αύριο»

Εκτός από τις ερευνητικές εργασίες που προϋποθέτουν έξοδο του μαθητή από το σχολείο ή απασχόλησή του για «ερευνητικούς» σκοπούς (συλλογή υλικού), μπορούν να επιλεγούνται και πολλά άλλα είδη θεμάτων. Το είδος του θέματος που επιλέγεται προσδιορίζει, όπως είναι φυσικό, και τη μεθοδολογία της επεξεργασίας του.

Κατά την υλοποίηση της “Ευέλικτης Ζώνης” όλοι οι μαθητές συμμετέχουν υποχρεωτικά σε όσο περισσότερα είναι δυνατόν προγράμματα κατά ομάδες σε επίπεδο τάξης (στις ομάδες μπορούν να συμμετέχουν οι μαθητές ανεξάρτητα από το τμήμα που ανήκουν) υπό την ευθύνη και την καθοδήγηση των εκπαιδευτικών του σχολείου.

Οι μαθητές που παίρνουν μέρος στις διαθεματικές αυτές δραστηριότητες δεν βαθμολογούνται ούτε αξιολογούνται κατά το πρότυπο των υπόλοιπων μαθημάτων του ωρολογίου προγράμματος. Έτσι αποφεύγεται κατά το δυνατόν η συνειρμική ταύτιση της “Ευέλικτης Ζώνης” με τα παραδοσιακά μαθήματα του ωρολογίου προγράμματος, από το φόρτο και την ενδεχόμενη τυποποίηση των οποίων στοχεύει να απαλλάξει η καινοτομία αυτή του Π.Ι. τους μαθητές.

Κατά την εφαρμογή της “Ευέλικτης Ζώνης” διατίθενται δύο ώρες την εβδομάδα ανά τάξη. Οι δύο ώρες εντάσσονται μέσα στο 35ωρο εβδομαδιαίο ωρολόγιο πρόγραμμα του Γυμνασίου, είναι συγκεκριμένες και κοινές για όλες τις τάξεις. Λόγω της πολυπλοκότητας που παρουσιάζει η κατάρτιση του εβδομαδιαίου προγράμματος, προτείνονται τρία εναλλακτικά σχήματα, από τα οποία ο σύλλογος διδασκόντων κάθε σχολείου θα επιλέξει το προσφορότερο για τις δικές του ανάγκες.

Σχήμα 1^ο: Κυλιόμενο δώρο Ευέλικτης ζώνης

- 1^η εβδομάδα 1^η και 2^η ώρα του προγράμματος της Δευτέρας
- 2^η εβδομάδα 1^η και 2^η ώρα του προγράμματος της Τρίτης κτλ.
- 5^η εβδομάδα 1^η και 2^η ώρα του προγράμματος της Παρασκευής
- 6^η εβδομάδα 3^η και 4^η ώρα του προγράμματος της Δευτέρας
- 7^η εβδομάδα 3^η και 4^η ώρα του προγράμματος της Τρίτης κτλ.
- 10η εβδομάδα 3^η και 4^η ώρα του προγράμματος της Παρασκευής

- 11^η εβδομάδα 5^η και 6^η ώρα του προγράμματος της Δευτέρας
- 12^η εβδομάδα 5^η και 6^η ώρας του προγράμματος της Τρίτης κτλ.
- 15^η εβδομάδα 5^η και 6^η ώρα του προγράμματος της Παρασκευής
- 16^η εβδομάδα 1^η και 2^η ώρα του προγράμματος της Δευτέρας κτλ.

Το προτεινόμενο σχήμα έχει ως κύριο στόχο την περιφρούρηση της σταθερότητας του σχολικού εβδομαδιαίου προγράμματος αλλά και την ισότιμη διάθεση διδακτικών ωρών από όλα τα γνωστικά αντικείμενα του Γυμνασίου. Θεωρείται αναγκαίο να ληφθούν υπόψη και να γίνονται κάποιες τροποποιήσεις για τα μονόωρα μαθήματα. Οι δύο ώρες της “Ευέλικτης Ζώνης” συνυπολογίζονται στο υποχρεωτικό διδακτικό ωράριο των εμπλεκόμενων εκπαιδευτικών και οι καινοτόμες δράσεις μπορούν να πραγματοποιούνται και εκτός σχολείου με σαφείς οδηγίες, ώστε να μη γίνεται κατάχρηση.

Σχήμα 2^ο: Σταθερό εβδομαδιαίο δίωρο Ευέλικτης Ζώνης

Ορίζεται σταθερό ως προς την ώρα και την ημέρα εβδομαδιαίο δίωρο κατά το οποίο όλες οι τάξεις του σχολείου εφαρμόζουν την Ευέλικτη Ζώνη. Το δίωρο αυτό προέρχεται από τη μείωση κατά μία ώρα του εβδομαδιαίου διδακτικού χρόνου από δύο μη μονόωρα μαθήματα (π.χ. Θρησκευτικά, γλώσσα, Ιστορία, Ξένη Γλώσσα, Μαθηματικά, Φυσική Αγωγή, κτλ.), οι διδάσκοντες των οποίων θα οργανώσουν διαθεματικές ενότητες στο πλαίσιο της Ευέλικτης Ζώνης. Το πρόγραμμα θα μεταβάλλεται ανά δίμηνο, ώστε διαδοχικά να ενταχθούν όλα τα διδακτικά αντικείμενα στην Ευέλικτη ζώνη και τελικά στη διάρκεια του σχολικού έτους να μειωθεί ισόρροπα το ωράριο διδασκαλίας όλων των μαθημάτων.

Σχήμα 3^ο: Εβδομάδα Ευέλικτης Ζώνης

Μακροπρόθεσμα και αφού αποκτηθεί η σχετική εμπειρία από τη δίωρη εφαρμογή της Ευέλικτης ζώνης, μπορεί να καθιερωθεί η ανά τετράμηνο «εβδομάδα διαθεματικών δραστηριοτήτων», κατά την οποία θα οργανώνονται με τη συμμετοχή όλων των εκπαιδευτικών διαθεματικά προγράμματα που θα εκτυλίσσονται σε όλο το εύρος του ωραρίου. Το σχήμα αυτό έχει τα εξής πλεονεκτήματα:

- Συμμετέχουν όλοι οι εκπαιδευτικοί.
- Γίνεται ευκολότερη η συνεργασία μεταξύ διαφορετικών ειδικοτήτων.
- Είναι δυνατή η ανάπτυξη ερευνητικών σχεδίων εργασίας (projects) με μεγαλύτερη διάρκεια.
- Δεν επηρεάζεται η λειτουργία του σχολείου από άποψη ωρολογίου προγράμματος.
- Παρέχεται η δυνατότητα οργάνωσης δραστηριοτήτων και έξω από το χώρο του σχολείου (π.χ. επισκέψεις σε μουσεία, σε αρχαιολογικούς χώρους, σε βιομηχανίες, κτλ.).

Από το Σύλλογο διδασκόντων καθορίζεται η εφαρμογή ενός αριθμού προγραμμάτων της Ευέλικτης Ζώνης από το θεματικό κατάλογο που περιλαμβάνεται στον προαναφερόμενο πίνακα ή και από πρόσθετες θεματικές ενότητες που θα προτείνονται από το Π.Ι. και το Σύλλογο Διδασκόντων και καταρτίζονται οι ομάδες των συμμετεχόντων κατά πρόγραμμα εκπαιδευτικών του σχολείου, καθώς και ο υπεύθυνος κατά ομάδα εκπαιδευτικός. Στη συνέχεια και μετά την κοινοποίηση των προγραμμάτων στους μαθητές, οι τελευταίοι κατανέμονται στα προγράμματα με βάση τις προτιμήσεις τους και, στις περιπτώσεις που αυτό δεν είναι εφικτό, με απόφαση του οικείου Συλλόγου Διδασκόντων. Τις δραστηριότητες της Ευέλικτης Ζώνης προγραμματίζει ο Σύλλογος Διδασκόντων στην αρχή κάθε τετραμήνου, ενώ στο τέλος του τετραμήνου γίνεται αποτίμηση της επίτευξης των στόχων των δραστηριοτήτων. Στον προγραμματισμό ουσιαστική πρέπει να είναι και η συμβολή των Σχολικών Συμβούλων. Τα αποτελέσματα των προγραμμάτων (μετά την ολοκλήρωσή τους) παρουσιάζονται σε ειδική εκδήλωση για μαθητές, γονείς και φορείς της τοπικής κοινωνίας.